

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim

Sentralbord: 73 19 90 00

Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

11/2678

Saksbehandler
Hanne Nordgård
Kommunal- og samordningsstaben

Innvalgstelefon
73 19 92 76

Vår dato
27.10.2016
Deres dato
16.09.2016

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2016/7479-421.3
Deres ref.
10477/2016

Ørland kommune
Postboks 401
7129 BREKSTAD

Fylkesmannens uttalelse til kommunal planstrategi 2016 - 2020 - Ørland kommune

Fylkesmannen har mottatt planstrategi for Ørland til uttalelse. Under følger innspill til planen fra Fylkesmannens fagavdelinger:

Landbruk og bygdeutvikling

Planer av stor betydning for landbruket som kommuneplanens samfunnsdel og – arealdel, strategisk næringsplan og landbruksplan for Bjugn og Ørland ble vedtatt i november 2014, dvs. at kommunen har relativt ferske planer på området. Kommunen har da heller ikke planer om revidering eller endring på hovedstrategiene i kommuneplanens samfunnsdel, mens kommuneplanens arealdel er under revidering når det gjelder rød støysone. Flere områdeplaner er underveis eller skal startes opp i nær framtid.

I vår uttalelse til landbruksplanen i 2014 roste vi både prosess og resultat, og det er svært positivt at kommunen har plan om å rullere den i 2019, slik at den forblir et nyttig og brukervennlig verktøy. I planstrategien omtales landbruket som et satsingsområde i Ørland kommune og det gis en kort og god beskrivelse av hvordan løfte landbruket i en ny tid. Som beskrevet er landbruksarealene i Ørland noen av de beste man finner i Sør-Trøndelag. Etter at forrige planstrategi ble vedtatt, har Stortinget vedtatt en jordvernstrategi med mål om at forbruket av dyrka mark reduseres, slik at det i 2020 kun omdisponeres 4000 dekar årlig. Kommunenes rolle ble fremhevet i brev fra Statsråden, datert 08.03.16, der det pekes på viktigheten av å ivareta jordvernet i kommunens planarbeid. I en presskommune som Ørland blir det viktig å ha fokus på jordvern i arbeidet med landbruksplanen, samt i forbindelse med annet planarbeid der dyrka mark blir berørt. Landbruket er avhengig av langsiktighet og forutsigbarhet, med klare grenser mot utbyggingsområder. Ivaretagelse av landbrukets arealressurser er avgjørende for opprettholdelse av næringene og deres verdiskaping, og for å oppnå målet om økt matproduksjon.

Fylkesmannen er opptatt av god sammenheng mellom kommunens ulike planverktøy. Plan- og bygningsloven er i dag det viktigste virkemiddelet vi har for å forvalte arealene og ta vare på matjorda. Vi ser også at andre planer i kommunen er viktige for landbruket, som strategisk næringsplan, energi- og miljøplan – ikke minst med tanke på klimatilpasning – og kulturminneplan. Det er derfor positivt at det også arbeides med disse. Det er samtidig viktig å huske

at landbruket spiller en rolle i forbindelse med andre planer, som f.eks. plan for folkehelse og forebygging, og sikre sammenhengen mellom landbruket og samfunnet for øvrig.

Miljøvern

Det er positivt at «Bevisst miljøsatsing og klimatilpassing» er valgt som et av hovedtemaene i vurderinger av utfordringene i den neste planperioden.

Den offentlige forvaltningen har som oppgave å forvalte ressurser og samfunn på en mest mulig bærekraftig måte. For å utføre denne oppgaven er det viktig at det foreligger dokumentasjon om tiltakets omfang og konsekvenser, slik at vurderinger om bruk og vern av kommunenes ressurser fattes med grunnlag i kunnskap om de verdiene som berøres. I naturmangfoldloven fremheves det at beslutninger skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap, og at det må tas sikte på å unngå skade på naturmangfoldet (§§ 8 og 9 i Naturmangfoldloven). Behovet for kunnskap er også bakgrunnen for at det i plan- og bygningsloven kreves at reguleringsplaner som ikke er i samsvar med overordnet plan skal ha et planprogram, samt en konsekvensutredning som følger planbeskrivelsen (kapittel 4 i Plan- og bygningsloven).

Ørland kommune har vært gjennom en krevende periode i forbindelse med etableringen av Ørland hovedflystasjon og rulleringen av kommuneplanen. I planbeskrivelsen til kommuneplanens arealdel er det bl.a. bemerket at deler av kommunen er godt kartlagt, men at kunnskapsgrunnlaget har mangler og ikke er systematisk nok. For alle planlagte byggeområder er det krav om at nærmere vurdering av verdiene skal gjøres i forbindelse med detaljplanleggingen. Det bør derfor vurderes en mer helhetlig kartlegging og sammenstilling av naturmangfoldverdiene i Ørland kommune i planperioden, som et grunnlag for en langsiktig og bærekraftig forvaltning av arealressursene.

Endringer i klimaet øker behov for økt fokus på klimatilpassing for å unngå uønskede hendelser som kan medføre fare for menneskeliv og ramme viktig infrastruktur og samfunnsfunksjoner. I denne sammenhengen er det riktig prioritering å foreslå en revisjon av energi- og klimaplanen. Gjeldende plan er i hovedsak generell. Det er viktig at det ved revisjonen innarbeides målbare, konkrete tiltak for reduksjon av klimagassutslipp eller klimatilpassing og at planen skal rulleres jevnlig.

Samfunnssikkerhet

Samfunnssikkerhet og beredskap er lite belyst i planstrategien. Fylkesmannen minner om kommunens beredskapsplikter som fremgår i lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven). Kommunen skal kartlegge uønskede hendelser i en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse), jfr. § 14 og analysen skal oppdateres i takt med revisjon av kommunedelplaner og ved endringer i risiko- og sårbarhetsbildet. ROS-analysen skal videre legges til grunn for kommunens planarbeid etter lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven). Ifølge § 15 skal kommunen ha en oppdatert beredskapsplan. Den skal være en operativ plan for kommunens håndtering av kriser, og skal bygge på erfaringer fra ROS-analysen. Detaljerte bestemmelser følger i forskrift om kommunal beredskapsplikt. Kommunen skal videre arbeide systematisk og helhetlig med samfunnssikkerhet og beredskap.

Det framgår ikke av planstrategien hvordan kommunen skal jobbe helhetlig og systematisk med samfunnssikkerhet og beredskap, og hvorvidt helhetlig ROS-analyse og beredskapsplan skal revideres i perioden. Dette kan med fordel synliggjøres. Planstrategien kan videre gjerne vise hvordan kommunens helhetlige ROS-analyse benyttes som grunnlag for integrering av samfunnssikkerhet i andre prosesser og planer som skal igangsettes eller revideres. Deriblant i kommunens beredskapsplan, kommuneplanens arealdel og videre i reguleringsplaner.

Etter Fylkesmannen si vurdering er det naturlig å bruke planstrategien til å fastsette føringer for:

- hvordan kommunen skal arbeide med ROS-analyser og lovpålagte beredskapsplaner
- hvilke ROS-analyser og lovpålagte beredskapsplaner kommunen skal ha
- hvordan ROS-analysene, beredskapsplanene og andre planer skal henge sammen

I forbindelse med kommunens arbeid med klima viser vi til nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging av 2015 der det forventes at kommunene tar hensyn til nye klimautfordringer. I arbeid med klimatilpasning må kommuner kartlegge egen sårbarhet og ha en kontinuerlig drøfting av risiko- og sårbarhetsbildet. Det er viktig at fremtidens klimautfordringer blir vurdert i kommunenes videre planarbeid. Ny kunnskap om klimaendringer kan føre til at områder som til nå har vært ansett som sikre, ikke lengre innfrir kravene iht. plan- og bygningsloven. I et langsiktig planperspektiv må endringer i klima og hyppigere ekstremværsituasjoner forventes, og dette skal trekkes inn i arealplanleggingen.

Sosial og helse

Folkehelse

Ørland kommunes planstrategi har et stort fokus på folkehelse som en grunnleggende verdi i planarbeidet. Det at kommunen er bevisst medvirkningsprosesser i utvikling av videre planer for befolkningen vil Fylkesmannen støtte opp om. En god folkehelse er både avhengig av et fungerende representativt demokrati og deltagelse fra alle, herav likestilling hvor muligheten til å påvirke fremmer helse. Kunnskap i dag viser at medvirkning ofte bidrar til mer treffsikre tiltak for befolkningen. De fleste grupper i samfunnet har fått bedre helse i løpet av de siste 30 årene. Men helsegevinsten har vært størst for dem som allerede har den beste helsen- de med lang utdanning, god inntekt og som lever i parforhold.

Ørland kommune er en kommune i stor utvikling. I planstrategien har kommunen beskrevet flere områder under kap 1.2.2 hvor det er utfordringer. Dette vil kunne utfordre kommunen på lang sikt med tanke på økte sosiale helseforskjeller. Fylkesmannen vil særskilt oppfordre kommunen til å planlegge hvordan arbeidet med å redusere sosiale ulikheter kan bli en integrert del når helsekonsekvenser vurderes i både politikk og ved tiltak. Særlig viktige områder er økonomisk trygghet knyttet til raske endringer som eks arbeidsledighet og flytting, utdanning, sosialt nettverk, fysisk miljø og livsstil. I tillegg er tilgangen til gode og rettferdige helsetjenester til særlig barn, eldre og syke samt funksjonshemmede stor betydning for helsen.

Et tverrsektorielt samarbeid mellom privat næringsliv, offentlig sektor og frivilligheten vil kunne bidra til en styrket forankring av et slikt perspektiv. Vi savner i planstrategien en beskrivelse av betydningen av det tverrsektorielle folkehelsearbeidet, herav samarbeid med frivillig sektor og gjerne da også i en sammenheng med de foreslåtte planer og strategidokumenter på s.14. Oversiktsdokumentet som det vises til i planstrategien er en viktig oversikt for kommunen for å kunne planlegge et målrettet folkehelsearbeid. Fylkesmannen har lest oversiktsdokumentet og her er mye bra. Det vi savner i oversiktsdokumentet er kommunens utfordringer når det gjelder støy. Dette er det vist til ligger i andre/øvrige dokumenter. Fylkesmannen mener at også støyproblematikk burde vært sentralt i oversiktsdokumentet ut fra kunnskap om at flystøy har helse- og trivselseffekter. Vi vil i denne sammenheng vise til Folkehelseinstituttets rapport om virkninger av støy fra jagerfly på befolkningen nær militære flyplasser.
<https://fhi.no/globalassets/migrering/dokumenter/pdf/virkninger-av-stoy-fra-jagerfly-pa-befolkningen-nar-militare-flyplasser-pdf.pdf>

Helse- og sosial

Befolkningsutviklingen i kommunen, og også kompetansetilgangen og rekrutteringsutfordringene for sektoren, er mest sannsynlig sterkt påvirket av etableringen av kampflybasen. Mens befolkningsendringenes betydning for næring og bolig drøftes, savnes en tilsvarende vurdering for helse og omsorg i planstrategien som begrunnelse og retningsviser for planarbeidet for sektoren. Fylkesmannen støtter for øvrig kommunens konklusjoner om planbehovet, herunder kommunedelplan Helse og velferd og andre planer som Boligsosial handlingsplan, Plan for bosetting og integrering av flyktninger, Demensplan, Rus og psykiatriplan og Strategisk kompetanseplan.

Sosiale tjenester

I planstrategien vises det blant annet til kommunens folkehelseprofil der Ørland kommer dårligere ut enn landsgjennomsnittet når det gjelder antall uføretrygdede, arbeidsledighet blant unge, ensomhet blant unge og overvekt hos 17-åringer. Kommunen opplyser at det er et økende rusmisbruk blant godt voksne og eldre. Det er forslag om utarbeidelse av kommunedelplaner for helse og velferd og for oppvekst samt temaplan for psykisk helse og rus. Kommunen har en boligsosial plan.

Fylkesmannen vil særskilt oppfordre kommunen om å inkludere de kommunale sosiale tjenestene i de ulike planverkene. Kommunen har et ansvar for å skaffe seg nødvendig kunnskap om sosiale forhold. Dette spesielt opp mot forhold som er av betydning for de sosialt vanskeligstilte, personer utenfor arbeidslivet og for oppvekstvilkårene til barn og unge. Et eksempel for å få et tydeligere fokus kan også være en temaplan for arbeid mot fattigdom. En slik plan kan gi et godt grunnlag for kunnskap om aktuelle utfordringer kommunen står ovenfor, bidra til målrettet innsats og belyse sammenhengen mellom fattigdom, ekskludering fra ulike arenaer og sosial ulikhet.

Barn og unge

Under punktet 4.5 omtales barnehage- og skoleområdet. Her pekes det bl.a. på at hovedutfordringer innen oppvekst i kommunen er stort frafall i videregående skole og de faglige resultatene etter det 10-årige grunnskoleløpet.

Det er en nasjonal satsing på å sikre at flest mulig gjennomfører videregående skole. Et godt tilrettelagt barnehage- og skoletilbud legger grunnlag for god utvikling hos barn og unge, noe som igjen vil medvirke til at en reduserer frafall i videregående skole. Det er derfor positivt at kommunen foreslår å utarbeide kommunedelplan for oppvekst.

En årlig utarbeiding av tilstandsrapport for grunnskolen med drøfting i kommunestyret som skoleeier vil være et viktig grep for å sikre nødvendig prioritet av sektoren

Et planmessig arbeid for å skape rusfrie arenaer for barn og unge er også et viktig tiltak. Holdningsskapende arbeid både overfor foreldregenerasjon og ungdom er et viktig tiltak også i plansammenheng. Derfor er det også et positivt forslag å utarbeide en temaplan helse og rus, med konkrete mål og tiltak.

Med hilsen

Tor Sæther (e.f.)
seniorrådgiver

Hanne Nordgård
plankoordinator

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kontaktpersoner: Landbruk: Laila Marie Sorte, tlf. 73 19 91 55
Miljøvern: Harald Høydal, tlf. 73 19 92 14
Barn og unge: Jostein Magne Krutvik, tlf. 73 19 91 48
Sosial og helse: Jorunn Lervik, tlf. 73 19 93 18
Samfunnsikkerhet: Kaja K. Kristensen, tlf. 73 19 91 69
Reindrift: Helge Hansen, tlf. 73 19 93 90

Kopi:
Sør-Trøndelag fylkeskommune PB 2350 Sluppen 7004 TRONDHEIM